

зультаті оптимізації бізнес-процесів. Ці складові ефективності не мають кількісного виміру, але їх вагомість досить значна. Це пов'язано з постійними змінами в зовнішньому середовищі, що вимагає від будь-якої організації (яка, згідно із системним підходом, діє як відкрита система) швидкої та адекватної реакції на ці зміни. Вважаємо, що оцінка ефективності проектів автоматизації управління не повинна прийматися на основі будь-якого одного узагальненого критерію, а має здійснюватися з урахуванням комплексу різних характеристик проекту, що мають кількісний та якісний характер. Поряд з методами кількісної оцінки проектів, необхідно використовувати методи якісної оцінки, що дасть змогу врахувати якісні параметри. Отже, виникає необхідність застосування комплексного підходу до оцінки цих проектів. Комплексну оцінку можна здійснювати, використовуючи таку модель:

$$U = F(E, C),$$

де U – комплексна оцінка ефективності проекту; E , C – показники економічного і соціального ефектів.

Використовуючи методику ТСО, визначимо показник економічного ефекту (y %):

$$E = \frac{(\Pi_1 - \sum \Pi_{B_n} - \sum \Pi_{NB_n}) - \sum_{i=1}^m (\Pi_{\text{риз}_i} * P_i)}{\Pi_0} * 100\%,$$

де Π_1 – прибуток підприємства після впровадження і запуску в експлуатацію інформаційної системи управління;

Π_0 – прибуток підприємства до впровадження системи; Π_{B_n} – сума прямих витрат на автоматизацію; Π_{NB_n} – сума непрямих витрат на автоматизацію; $\Pi_{\text{риз}_i}$ – вартість ризику; P_i – ймовірність виникнення ризикової ситуації.

Показник соціального ефекту (C) визначається на основі експертних методів (метод переліку критеріїв, метод експертного аналізу тощо).

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що наведена в статті модель комплексної оцінки проектів автоматизації управління може бути застосована для різних підприємств. В основу даної моделі покладені основні принципи та підходи до оцінки ефективності та вибору інвестиційних проектів, які склалися у світовій практиці та адаптовані до умов, в яких сьогодні функціонують підприємства України.

1. Зырянов М. Эффективность ERP можно оценить // Computerworld. – 2002. – № 6. – С. 7. 2. Статистичний щорічник України за 2002 р.: Державний комітет статистики України / За ред. О.Г.Осауленка. – К., 2003. 3. Маркелов А.Е., Шумейко А.К. Акционерні товариства. Залучення інвестицій. – К., 1997. – С. 268. 4. Козаченко В.Е. Управление общей стоимостью владения КИС // Корпоративные системы. – 2002. – № 2. – С. 13. 5. Михайловский Н. Архитектура информационной системы, оценка рисков и совокупная стоимость владения // Директор ИС. – 2002. – № 6. 6. Черноволонко И.Ф. Экономика информационных систем. – Донецк, 2002. – С. 117–118.

Надійшла до редколегії 05.05.04

О.М.Обушна, канд. екон. наук, доц.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Проаналізовано сучасний стан і проблеми розвитку ринку небанківських фінансових послуг в Україні.

The modern position and development's problem of market of non-banking financial services in Ukraine are analyzed.

Останнім часом в Україні спостерігається постійне зростання кількості малих та середніх підприємств, приватних підприємств, що характерно і для високорозвинених країн. Вказані форми підприємництва відіграють дуже важливу роль: в них зайнято не менше половини працюючого населення, а внесок у ВВП країн становить близько 70 % [1].

Вирішення проблем отримання коштів, необхідних для діяльності та розвитку різноманітних підприємств, нагальних потреб фізичних осіб, роблять особливий акцент на дослідженні особливостей розвитку ринку послуг з фінансового кредитування.

Загальноприйнятим є поділ сучасної кредитної системи України на банківську та парабанківську (небанківську) системи. До банківської системи входять емісійні, комерційні, інвестиційні, іпотечні та ощадні банки; до небанківської – лізингові, факторингові, інвестиційні, страхові та інші фінансові компанії, пенсійні фонди, взаємні фонди, ломбарди тощо [2].

Задача отримання кредиту може бути вирішена за допомогою банківських кредитів, якщо позичальник має належну кредитну історію і потребує значної суми коштів. Особливістю банківського кредитування є те, що процедура оформлення документів для отримання кредиту буде досить тривалою і вимагатиме значних витрат як з боку клієнта, який повинен забезпечити гарантії повернення кредиту шляхом застави майна, нерухомості та ін., так і з боку банку, що повинен провести оцінку застави, забезпечити юридичну підтримку тощо. Видавати позики на невеликі суми банкові невідгодно,

оскільки отримані за них відсотки не покривають витрати на видачу кредиту.

При виникненні необхідності в коштах представників малого бізнесу, приватного підприємництва або нагальних потребах фізичних осіб допомогу можуть надати небанківські фінансові установи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг.

Згідно із Законом України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" [3] до фінансових послуг належать: випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків; довірче управління фінансовими активами; діяльність з обміну валюти; залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення; фінансовий лізинг; надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту; надання гарантій та поручительств; переказ грошей; послуги у сфері страхування та накопичувального пенсійного забезпечення; торгівля цінними паперами; факторинг; інші операції. Вказані фінансові послуги можуть надаватися банківськими та небанківськими фінансовими установами. До кредитно-фінансових інститутів небанківського типу відносяться установи, що акумулюють грошові доходи, капітали та заощадження населення, підприємств, держави, спеціалізуються на виконанні кількох операцій або обслуговують обмежене коло клієнтури.

Необхідність у становленні кредитно-фінансових інститутів та їх подальшому розвитку пов'язана з необхідністю обслуговування секторів ринку позичкових ка-

© О.М.Обушна, 2005

піталів, що не обслуговуються комерційними банками, оскільки потребують спеціальних знань та особливих технічних прийомів внаслідок економічної невідповідності, законодавчих обмежень тощо.

У сучасному розумінні спеціалізовані кредитно-фінансові інститути почали формуватися у XIX ст. як окрема ланка кредитної системи, хоча деякі їхні операції виконувались кредитними установами і раніше. У першій половині XX ст. значного розвитку набули насамперед страхові компанії, а в подальшому – пенсійні фонди і кредитні спілки, які поступово почали займати значні сектори ринку позичкових капіталів. Такий розвиток спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів був зумовлений низкою об'єктивних причин.

1. Економічне зростання в післявоєнний період у ряді країн спричинило збільшення доходів і заощаджень різних верств населення, тому потреби в їх прибутковому використанні зумовлювали необхідність у відповідних фінансових послугах.

2. Зростання життєвого рівня населення та оптимізація структури виробничих витрат підприємств викликали необхідність у створенні ефективної системи соціального страхування та пенсійного забезпечення.

3. Зростання обсягу операцій на ринку цінних паперів зумовлювало потребу у функціонуванні спеціалізованих фінансових посередників, що полегшують рух капіталів в економіці та забезпечують довгострокове інвестування коштів.

Останнє є особливо важливим у процесі розвитку спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів та набуття ними сучасної ролі в економічній системі. Однією з основних причин стимулювання урядами ряду країн у післявоєнний період активного розвитку тих кредитних установ, які здійснювали інвестиції на відновлення господарства, була здатність акумулювати значні суми коштів на тривалі строки. По завершенні відновлення держава стимулювала інвестиційні процеси у зв'язку з потребами економічного росту, де важлива роль належала спеціалізованим кредитно-фінансовим інститутам. Такі інститути були створені самою державою в цілому ряді розвинених країн з метою фінансування інвестицій у провідні галузі економіки, стимулювання росту споживчого попиту, фінансування програм розвитку порівняно відсталіх регіонів. При цьому участь держави виявлялась не лише в заснуванні спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, але й наданні гарантії уряду за їх зобов'язаннями, а в окремих випадках і бюджетних субсидій на розвиток і розширення операцій. Залежно від обраної сфери діяльності розрізняють різні види спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, функції і назви яких, а також обсяги і типи операцій, роль у кредитній системі та економіці значно відрізняються в різних країнах.

Загалом небанківські кредитно-фінансові установи можуть бути поділені на інвестиційні (інвестиційні фонди, фінансові компанії, кредитні спілки) та договірні (страхові компанії, пенсійні фонди, ломбарди, лізингові компанії, факторингові компанії).

Регламентація діяльності підприємств, що діють у сфері надання послуг з фінансового кредитування в Україні небанківськими фінансовими установами, відбувається відповідно до чинного законодавства та значної кількості нормативно-правових актів. Проте недосконалість окремих норм законів і постанов, відсутність належних правових засад для повноцінного та різностороннього розвитку фінансової системи, спрямованої на підтримку малого підприємництва, негативно позначається на розвитку небанківського фінансового сектору в нашій країні.

Розгляд основних особливостей функціонування небанківських фінансових установ в Україні почнемо з інвестиційних кредитно-фінансових установ.

Інвестиційні фонди (банки, компанії) – це фінансові посередники, що спеціалізуються на управлінні вільними грошовими коштами інвестиційного призначення: вони акумулюють грошові кошти дрібних приватних інвесторів шляхом випуску власних цінних паперів, а потім розміщують їх в акції інших корпорацій та в державні цінні папери. Акумуляція великих обсягів капіталів дозволяє інвестиційним фондам забезпечити високий рівень професійного управління ними, надійний захист від кредитних ризиків та високий рівень доходності за своїми цінними паперами – акціями, інвестиційними сертифікатами тощо. Високий рівень диверсифікації активів є одним з головних факторів, що забезпечує надійність інвестиційних фондів. Законодавством окремих країн навіть уведено обмеження на частку активів фондів, що припадає на одну компанію. Наприклад, у США інвестиційним фондам заборонено вкладати в акції одного підприємства більше ніж 5 % своїх активів. Інвестиційні фонди в розвинених країнах є могутніми фінансовими структурами, що відчутно конкурують з великими банками, страховими компаніями. Розвиток інвестиційних компаній пов'язаний з розвитком середнього класу в країні, зі зростанням його заощаджень та інвестиційних уподобань. Через інвестиційні фонди середній клас може зручно і вигідно реалізувати свої інвестиційні можливості. На жаль, в Україні інвестиційні фонди не відіграють відчутної ролі на грошовому ринку внаслідок таких причин: 1) відсутність середнього класу, який формує масового дрібного інвестора, готового віддати свої заощадження в управління інвестиційним фондом; 2) інвестиційні фонди не мають можливостей диверсифікувати мобілізовані капітали в надійні та високодохідні активи у зв'язку зі слабкою розвиненістю фондового ринку.

Особливістю фінансових компаній є те, що мобілізовані звичайним для інвестиційних посередників шляхом (через продаж своїх цінних паперів) кошти направляють у позички фізичним та юридичним особам для придбання товарів виробничого чи споживчого призначення. Фінансові компанії спеціалізуються на видачі кредитів населенню для роздрібної купівлі товарів народного споживання; на кредитуванні купівлі товарів певних видів у певних виробників чи торговельних компаній; на кредитуванні торговельних організацій під продаж ними товарів з відстрочкою платежу та ін. До категорії фінансових компаній можна віднести також лізингові та факторингові компанії, оскільки вони певною мірою кредитують платіжні потреби своїх клієнтів. Фінансові компанії надають переважно короткострокові та невеликі за розмірами кредити, тому їх активи досить диверсифіковані, що сприяє послабленню кредитних ризиків і захисту інтересів вкладників. Платіжне спрямування кредитів сприяє прискоренню реалізації товарів та послуг, що позитивно впливає на економічне зростання, тому послуги фінансових компаній користуються сталим попитом у країнах з розвиненими ринковими економіками, де фінансові компанії активно конкурують із банками, особливо у сфері споживчого кредиту. В Україні фінансові компанії не набули розвитку з тих же причин, що й інвестиційні фонди. Кредитні спілки виконують функції посередників, працюють на кооперативних засадах і спеціалізуються на задоволенні потреб у кредиті своїх членів, переважно підприємств малого і середнього бізнесу будь-якої форми власності, фермерських та домашніх господарств, фізичних осіб. Ресурси кредит-

них спілок формуються шляхом продажу паїв своїм членам, стягування з них спеціальних внесків, одержання позичок у банках, отримання доходів від поточної діяльності. В окремих країнах таким кооперативам дозволено відкривати для своїх членів ощадні, депозитні та інші спеціальні рахунки, кошти на яких теж формують їх ресурсну базу. Як свідчить міжнародна практика та власна історія України, кредитні спілки завжди виникали там і тоді, коли людям були необхідні певні фінансові послуги, але або їх не надавала жодна фінансова інституція внаслідок непривабливості даного сектору фінансового ринку щодо можливості отримання прибутку (сучасні українські комерційні банки), або ж такі послуги пропонувалися широким верствам населення в дрібному кредитуванні (сучасні українські ломбарди). Іншими словами, кредитні спілки – це фінансовий механізм, завдяки якому люди шляхом кооперування своїх зусиль, ідей та коштів можуть отримати необхідні послуги значно дешевше, ніж у тому випадку, коли кожний з них намагався би діяти самостійно. В Україні кредитні спілки продовжують розвивати свою діяльність відповідно до Закону України "Про кредитні спілки" і з кожним роком набувають все більшої ваги на ринку фінансових послуг. На сьогодні в Україні працює близько 400 кредитних спілок [4].

Розгляд договірних кредитно-фінансових установ розпочнемо зі страхових компаній, які є фінансовими посередниками, що спеціалізуються на наданні страхових послуг. Діяльність страхових компаній полягає у формуванні на підставі договорів з юридичними і фізичними особами (шляхом продажу страхових полісів) спеціальних грошових фондів, з яких здійснюються виплати страховальникам грошових коштів у зумовлених розмірах у разі настання певних подій (страхових випадків).

Економічні суб'єкти (юридичні або фізичні особи) намагаються уникнути загрози настання несприятливих, катастрофічних подій, що можуть призвести до значних фінансових втрат (смерть, хвороба чи звільнення з роботи члена сім'ї, праця якого була основним джерелом доходу; загибель майна від пожежу; аварія автомобіля тощо), що зумовлює постійний попит на страхові послуги. Покрити ці втрати з поточних доходів практично неможливо, а накопичувати для цього кошти через депозитні рахунки занадто складно, тому страхування виявляється найбільш вигідним способом відшкодування таких втрат, що можуть бути більшими за страхові внески. Імовірність настання страхових подій зростає у зв'язку із розвитком та ускладненням техніки, технологій, погіршенням екологічної ситуації. Це стає причиною того, що страховий бізнес у країнах з розвиненими ринковими економіками успішно розвивається, створюючи банкам потужну конкуренцію в боротьбі за заощадження населення. Методи роботи у всіх страхових компаній однакові: продаючи страхові поліси, вони мобілізують певні суми коштів, які розміщують у доходні активи. З доходів від цих активів вони покривають свої операційні витрати, одержують прибутки, а з мобілізованих коштів ці компанії створюють резерви для виплати відшкодувань при настанні страхових випадків. Способи розміщення мобілізованих страховими компаніями коштів у доходні активи мають відмінності.

1. Компанії зі страхування життя мають можливість досить точно визначити коефіцієнт смертності населення і прогнозувати на цій підставі розподіл своїх виплат за страховими полісами в часі. Це дає їм можливість переважну частину своїх резервів розміщувати в довгострокові, найбільш доходні активи – облігації та акції корпорацій, заставні, довгострокові депозити тощо.

2. Компанії зі страхування майна та від нещасних випадків страхують від випадків, настання яких значно менш прогнозоване, ніж смертність населення. Тому вони не можуть розміщувати свої резерви в такі ж активи, як компанії зі страхування життя, а змушені обмежуватися переважно короткостроковими цінними паперами (державними, муніципальними) і тільки частково інвестувати в довгострокові облігації чи акції. У розвинених країнах страхові компанії мобілізують величезні фінансові ресурси, тому є головними постачальниками довгострокових капіталів на грошовому ринку. Крім довгострокових цінних паперів, вони можуть вкладати свої ресурси в іпотечні позики, в довгострокові позики під заставу нерухомості тощо.

В Україні страховий бізнес розвивався досить інтенсивно: кількість страхових компаній у середині 1990-х років навіть перевищувала кількість комерційних банків, проте страхові компанії зіткнулися з такими ж труднощами, що й банки. Економічна криза різко скоротила попит на страхові послуги, а інфляція, слабкість банківської системи, нерозвиненість ринку цінних паперів створюють великі труднощі щодо збереження мобілізованих коштів та розміщення їх у доходні активи, тому в останні роки страхові компанії почали згортати свій бізнес, а їх кількість помітно скорочується. Пенсійні фонди – це спеціалізовані фінансові посередники, які на договірній основі акумулюють кошти юридичних і фізичних осіб у цільові фонди, з яких здійснюються пенсійні виплати громадянам після досягнення певного віку. За механізмом функціонування вони нагадують компанії страхування життя. Внески у фонд здійснюються систематично протягом тривалого часу, в результаті чого накопичуються великі суми грошового капіталу. Оскільки строки виходу на пенсію відомі, фонду легко спрогнозувати розміри пенсійних виплат у часі і відповідно розмістити вільні кошти в довгострокові доходні активи: корпоративні облігації, акції, державні цінні папери, довгострокові кредити. Надійне та доходне розміщення коштів фонду є запорукою його успішного функціонування. За рахунок додаткових доходів вони не тільки покривають свої операційні витрати, а й виплачують пенсії понад суми пенсійних внесків. Пенсійні фонди поділяються на державні та приватні. Державні пенсійні фонди – створюються, як правило, за ініціативою центральних і місцевих органів влади. Вклади до них здійснюються шляхом нарахувань на заробітну плату всіх чи певних категорій працівників, або ж відрахувань з відповідних бюджетів, тому розміщення коштів цих фондів здійснюється переважно в державні цінні папери. Приватні пенсійні фонди створюються, як правило, за ініціативою певних фірм, страхових компаній тощо для виплат пенсій та допомоги своїм працівникам. Кошти таких фондів формуються за рахунок відрахувань із заробітної плати працівників, відрахувань з прибутку при його розподілі, з доходів від розміщення коштів в активи. Приватні фонди можуть існувати як самостійні структури, а можуть управлятися самими корпораціями, що їх створили, чи за їх дорученням комерційними банками, трастовими чи страховими компаніями. Переважна частина коштів цих фондів розміщується в цінні папери тих фірм, що їх створили, тому вони отримують можливість контролювати самі фірми-засновники.

Лізингові компанії – фінансові посередники, що спеціалізуються на придбанні предметів тривалого користування (транспортних засобів, обладнання, машин тощо) та передачі їх в оренду фірмам-орендарям для використання у виробничій діяльності, які поступово сплачують їх вартість протягом визначеного строку (5–10 і більше

років). Лізингові угоди оформлюються договорами оренди. Ресурси лізингових компаній формуються з власного капіталу та банківських позичок. Особливістю лізингового посередництва є те, що в ньому кредитування здійснюється в товарній формі і має довгостроковий характер, що дуже зручно для позичальників. В Україні лізинг розвинений слабо, проте має гарні перспективи в умовах економічного зростання, особливо в сільському господарстві, малому та середньому бізнесі.

Факторингові компанії – фінансові посередники, що спеціалізуються на купівлі у фірм права на вимогу боргу. Ці права існують, як правило, у вигляді дебіторських рахунків за поставлені товари, виконані роботи, надані послуги. Факторингова компанія отримує сплату по таких рахунках при настанні строків, що оформлюється спеціальним договором між фактором та його клієнтом, що продає свої вимоги. Факторинг є складною фінансовою операцією, в якій поєднуються елементи кредитування з посередницькими послугами, тому дохід від факторингової операції формується з двох частин: з відсотка на виплачену клієнту суму та комісію, яка розраховується на суму куплених у клієнта розрахункових документів. Строк такого кредиту досить короткий, тому ставка відсотка за ним невисока. Проте великі суми платіжних документів, що купуються, та стягування комісії на всю їх суму забезпечують достатні доходи, щоб розвивати цей бізнес. Такі компанії, як правило, створюються при банках і широко користуються позичками цих банків для здійснення своїх операцій. Окремі банки самостійно виконують такі операції для своїх клієнтів.

Ломбарди – фінансові посередники, що спеціалізуються на видачі позичок населенню під заставу рухомого майна. Кошти ломбардів формуються із внесків засновників, прибутку від його діяльності, виручки від реалізації заставленого майна, банківських кредитів. Принципи формування ставки за ломбардними кредитами аналогічні банківським і спираються на облікову ставку НБУ. Головними особливостями формування ставки за ломбардними кредитами є нарахування відсотків за кожен день користування кредитними коштами і більш високий рівень, ніж у банківських, що пов'язано з коротким терміном (від одного дня до трьох місяців) та невеликою сумою позики. Крім того, операція видачі ломбардної позики в сучасних ломбардах, обладнаних комп'ютерною технікою зі спеціально розробленим програмним забезпеченням, триватиме близько трьох хвилин.

Ломбардний кредит – короткостроковий кредит під заставу рухомого майна, яке можна швидко реалізувати [5]. Особливістю ломбардного кредиту є те, що ця операція здійснюється кредитними установами-ломбардами, кредит надається готівкою обов'язково під заставу майна, що забезпечує повернення кредиту. Заставою можуть бути цінні папери, продукція сільського господарства і добувної промисловості (якщо вони є об'єктами операцій на товарній біржі), предмети домашнього вжитку та особистого користування. Сучасна форма ломбардного кредиту – банківський кредит під заставу цінних паперів, депонованих у банку. Вартісна оцінка предмета застави повинна перевищувати суму кредиту. Позичальник залишається власником заставленого майна, якщо вчасно поверне кредит із сплатою відсотків за користування ним. Якщо кредит не повертається, то на заставлене майно звертається стягнення. За рахунок предмета застави заставоутримувач має право задовольнити в повному обсязі свою вимогу, що визначена на момент фактичного задоволення, включаючи сплату відсотків, неустойки, відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання, необхідних витрат на

утримання заставленого майна, а також витрат, понесених у зв'язку із пред'явленням вимоги, якщо інше не встановлено договором [6].

Ломбардні установи можуть здійснювати такі операції: надання грошових позичок під заставу дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння у виробках і брукті; прийом і збереження виробів із дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння; реалізація невідкуплених виробів із дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння; надання грошових позичок під заставу рухомого майна з прийомом закладеного рухомого майна на збереження ломбарду (заклад), у т. ч. предметів домашнього вжитку й особистого користування; надання грошових позичок під заставу нерухомого майна (іпотека), у т. ч. землі, споруджень, будівель, квартир, будинків, а також підприємств та їхніх структурних підрозділів як цілісних майнових комплексів; надання грошових позичок під заставу цінних паперів; надання грошових позичок під заставу майнових прав; надання грошових позичок під заставу валютних цінностей; реалізація закладених валютних цінностей відповідно до чинного законодавства; здійснення застави в міжнародному обороті; реалізація невідкупленого закладеного майна через пункти реалізації ломбарду та мережу магазинів розрізної, комісійної й оптової торгівлі (у т. ч. лотки, торгові місця), а також аукціони, публічні торги; зберігання закладеного та іншого майна фізичних і юридичних осіб у сейфах, складах та інших сховищах ломбарду.

У комітетах Верховної Ради України готується до другого читання проект Закону України "Про ломбарди та ломбардну діяльність", який визначить та впорядкує основні засади ломбардної діяльності, уніфікує правила здійснення ломбардних операцій, а також визначить основні вимоги до ломбардів як повноцінних учасників ринку небанківського мікрокредитування в Україні.

Проведене дослідження сучасного стану та проблем ринку небанківських фінансових послуг свідчить, що розвиток спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів та набуття ними провідної ролі в економічній системі України неможливі без державного регулювання цієї сфери: це стосується не лише заснування таких інститутів, але й надання гарантій уряду за їх зобов'язаннями. Невизначеність окремих норм законів і постанов спричиняє негативний вплив на розвиток небанківського фінансового сектору в нашій країні та не створює належних правових засад для повноцінного та різностороннього розвитку фінансової системи. Крім того, сучасні проблеми розвитку ринку небанківських фінансових послуг пов'язані з недостатньою розвиненістю банківської системи та фондового ринку, відсутністю в суспільстві середнього класу, інфляційними процесами.

На відміну від країн з розвинутою економічною системою, високим життєвим рівнем населення в Україні довгий час переважало стійке негативне ставлення до кредитних послуг, причини якого слід шукати у складності отримання дешевого банківського кредиту, відсутності впевненості у своїй платоспроможності, низькому рівні обслуговування в кредитних установах.

1. Загородня О. Небанківський сектор економіки. Общє вопросы гарантирования // Економіст. – 2000. – № 6. – С. 16. 2. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки: Монографія. – К., 2000. – С. 135. 3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України // Урядовий кур'єр – 2001. – 29 серп. – № 154. – Ст. 4. – Ч. 1. 4. Кредитна спілка: свій до свого по своє / За ред. В.Кобзар. – К., 2000. – С. 16. 5. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К., 2004. – С. 446. 6. Цивільний кодекс України // Голос України. – 2003. – 12 бер. – Ст. 589. – Ч. 2.